
Personlighet og personlighetsforstyrrelser påvirkes av ulike gener

FRA ANDRE TIDSSKRIFTER

ØYVIND STOPLE SIVERTSEN

Tidsskriftet

Personlighetsforstyrrelser er i mindre grad enn antatt knyttet til visse personlighetstyper. Dette viser en ny studie ledet av Folkehelseinstituttet.

Forskningsgruppen for atferds-genetikk ved Folkehelseinstituttet. Fra venstre: Line Gjerde, Karoline Brobakke Seglem, Espen Eilertsen, Eivind Ystrøm, Nikolai Czajkowski, Fartein Ask Torvik og Ted Reichborn-Kjennerud. Foto: privat

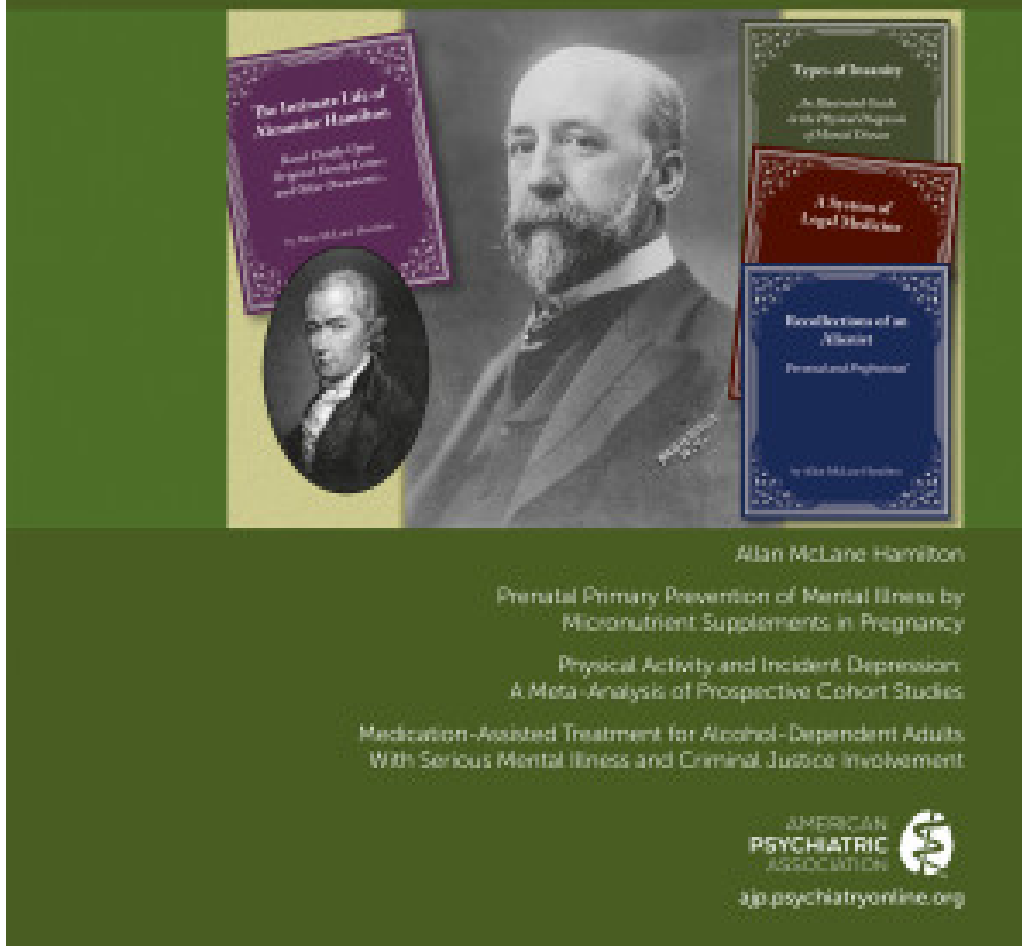
I en studie, som nylig ble publisert i det prestisjefulle tidsskriftet *American Journal of Psychiatry*, ble over 2 000 tvillinger intervjuet to ganger, først i perioden 1999–2004, deretter i perioden 2010–2011 (1). Alle ble skåret for personlighetsforstyrrelser i

henhold til diagnoseklassifikasjonssystemet DSM-IV og for personlighet ved bruk av personlighetstesten *Big Five Inventory* i begge intervjuer.

De fleste personlighetsforstyrrelsene var assosiert med høyere nivåer av personlighetstrekket nevrotisme, det vil si en tendens til å oppleve negative følelser som tristhet, engstelse eller sinne, og lavere nivåer av utadvendthet, planmessighet og varme. Personlighetsforstyrrelser var i svært liten grad assosiert med åpenhet for nye erfaringer.

Resultatene tyder på at arvbarheten til de ulike personlighetsforstyrrelsene ligger mellom 19 % og 41 %. En viss andel av arvbarheten skyldes gener som påvirker både normalpersonlighet og personlighetsforstyrrelser, mens resten kan tilskrives gener som kun påvirker personlighetsforstyrrelser. Den rådende antagelsen har vært at *all* genetisk innflytelse på personlighetsforstyrrelser deles med normalpersonlighet, og følgelig at intet er unikt. I denne studien var median andel genetisk risiko som var unik for personlighetsforstyrrelser 39 % på tvers av de ulike lidelsene og 64 % når forstyrrelsene ble målt ti år før normalpersonlighet.

The American Journal of Psychiatry

Artikkelen ble publisert i *American Journal of Psychiatry* i fjor.

- Dette er viktige funn, ikke minst sett opp mot debatten om hvordan personlighetsforstyrrelser bør klassifiseres, sier Nikolai Olavi Czajkowski, som er førsteforfatter og forsker ved Avdeling for psykiske lidelser, Folkehelseinstituttet. Poenget om klassifisering fremheves også i en ledsagende lederartikkel i samme tidsskrift (2).
- Hovedkonklusjonen i studien er at en større andel enn tidligere antatt av den genetiske risikoen for personlighetsforstyrrelser *ikke* deles med normalpersonlighet, selv om det også er klare og systematiske sammenhenger mellom normalpersonlighet og personlighetsforstyrrelser, både når de er målt samtidig og over et intervall på ti år, sier Czajkowski.

Helt siden 1960-tallet har det vært et aktivt miljø for tvillingforskning ved Folkehelseinstituttet som også huser det Nasjonale tvillingregisteret, der en stor mengde data på flere tvillingkohorter er samlet. Den aktuelle studien er ledd i et prosjekt som utgjør en av de største satsingene på tvillingforskning ved instituttet. Ved to tidspunkter med ti års mellomrom har en betydelig andel av alle norske tvillinger født mellom 1967 og 1979 gjennomgått diagnostiske intervjuer for personlighetsforstyrrelser og et bredt utvalg andre psykiatriske lidelser. Som følge av studier fra dette prosjektet betraktes nå personlighetsforstyrrelser som like arvelig som angst og depresjon, noe som står i stor kontrast til rådende oppfatning for bare få år siden.

Forskningsgruppen består av ni forskere, ledes av professor Ted Reichborn-Kjennerud og samarbeider med flere av ledende forskningsmiljøer i utlandet, blant annet ved Virginia Commonwealth University i USA og Kings College i London.

LITTERATUR

1. Czajkowski N, Aggen SH, Krueger RF et al. A twin study of normative personality and DSM-IV Personality Disorder Criterion Counts: evidence for separate genetic influences. *Am J Psychiatry* 2018; 175: 649–56. [PubMed][CrossRef]
2. Skodol AE. Can personality disorders be redefined in personality trait terms? *Am J Psychiatry* 2018; 175: 590–2. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 11. mars 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0095

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 1. august 2026.